

امام خمینی (ره)». اما در حال حاضر منابع آزمون وکالت با منابع مذکور در این آیین نامه مغایر است. رابعاً ماده ۸۸ آیین نامه تصریح کرده: «اخذ هرگونه وجه یا امتیاز از وکلا جهت تغییر شهر توسط کانون های وکلا ممنوع است»؛ چیزی که امروز به محل درآمد خوبی برای کانون های وکلا تبدیل شده و مبالغ چند ده میلیونی برای متقاضیان انتقال از یک کانون به کانون دیگر دریافت می شود و به ویژه در شهر تهران که حتی مبالغی تا حدود ۲۰۰ میلیون تومان نیز مطرح شده است!

البته مخالفان این آیین نامه این گونه استدلال کرده اند که آیین نامه سال ۱۳۸۸ نیز هیچگاه محل اجرا قرار نگرفته و بعد از چند بار تعلیق، در نهایت متروک شده است و در تمامی این سال ها، هم کانون های وکلا و هم دادگاه عالی انتظامی قضات به استناد آیین نامه مصوب ۱۳۳۴ عمل کرده اند. تهیه پیش نویس آیین نامه اخیر در معاونت حقوقی قوه قضاییه دلالت بر آن دارد که خود قوه قضاییه نیز آیین نامه سال ۱۳۸۸ را معتبر و قابل اجرا نمی داند و گرنه درصد تصویب آیین نامه دیگری به جای آیین نامه سال ۱۳۳۴ بر نمی آمد اما آنچه که از لحاظ قانونی واضح است اعتبار آیین نامه اجرایی مصوب ۱۳۸۸ می باشد.

اشکال در رأی دیوان عدالت اداری

دیوان عدالت اداری آیین نامه اجرایی مصوب ۱۳۸۸ را مجرا دانسته است که آیین نامه مذکور در تمام مراحل، از تدوین تا تصویب، توسط قوه قضاییه انجام شده و کانون وکلای دادگستری دخالتی در آن نداشته است. این در حالی است که مطابق ماده ۲۲ لایحه استقلال وکالت همان طور که ذکر شد وزیر دادگستری (در حال حاضر رئیس قوه قضاییه) تنها مسئول تصویب آن خواهد بود و مسئولیت تدوین طرح بر عهده کانون وکلا قرار داده شده است. لذا قوه قضاییه صلاحیت تدوین آن را نداشته است.

امکان ابطال آیین نامه اجرایی مصوب ۱۳۸۸ در دیوان عدالت اداری

در حال حاضر بر اساس رویه دیوان عدالت اداری و به استناد تبصره ماده ۱۲ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۹۲، «رسیدگی به تصمیمات قضایی قوه قضاییه و فقط

۹۹ دیوان عدالت اداری آیین نامه اجرایی مصوب ۱۳۸۸ را مجرا دانسته است که آیین نامه مذکور در تمام مراحل، از تدوین تا تصویب، توسط قوه قضاییه انجام شده و کانون وکلای دادگستری دخالتی در آن نداشته است. این در حالی است که مطابق ماده ۲۲ لایحه استقلال وکالت، وزیر دادگستری (در حال حاضر رئیس قوه قضاییه) تنها مسئول تصویب آن خواهد بود و مسئولیت تدوین طرح بر عهده کانون وکلا قرار داده شده است. لذا قوه قضاییه صلاحیت تدوین آن را نداشته است.

۶۶

آیین نامه ها، بخشنامه ها و تصمیمات رئیس قوه قضاییه... از شمول این ماده خارج است»، امکان شکایت از آیین نامه اجرایی سال ۱۳۸۸ وجود ندارد ولی این رویه قابل انتقاد به نظر می رسد. آیا آیین نامه با آیین نامه مذکور در تبصره به یک معنا هستند؟ تصمیمات رئیس قوه قضاییه شامل تصمیمات اداری و قضایی است و از این جهت در آیین نامه ها نیز این تفکیک می تواند اعمال شود. در صورتی که ماهیت آیین نامه اجرایی مصوب ۱۳۸۸، تصمیم اداری باشد این امکان وجود دارد تا با شکایت از آن حکم به ابطال آن داده شود ولی اگر ماهیت آن، تصمیم قضایی باشد امکان شکایت وجود نخواهد داشت.

قانون گذاری در آیین نامه

در مواد ۴۰ تا ۴۹ پیش نویس آیین نامه اجرایی از تأسیس نهادی به عنوان شورای عالی هماهنگی امور وکلا نام برده شده است. منتقدان راه اندازی چنین شورای عالی ای را به هیچ وجه در صلاحیت قوه قضاییه نمی دانند و می گویند این تنها قانون گذار است که می تواند تصمیم گیری کند آیا لازم است یک شورای عالی بر هیئت مدیره کانون وکلا نظارت داشته باشد یا خیر. اگر چنین موردی نیاز باشد، کمیسیون قضایی مجلس باید به آن ورود کند.

عدم لزوم تصویب مجدد آیین نامه

طرفداران این نظر معتقدند در ماده ۲۲ لایحه استقلال وکالت، تنها یک بار سخن از تدوین

و تصویب آیین نامه اجرایی به میان آمده است و در ماده ۲۲ یا مواد دیگر شیوه ای برای اصلاح یا بازنگری آن بیان نشده است. مخالفان در جواب این سخن بیان داشته اند که با گذشت زمان و پیشامدهای مختلف همیشه احساس نیاز به به روزرسانی قانون وجود دارد و هیچگاه نمی توان گفت قانونی که تصویب می شود بی نیاز از اصلاح خواهد بود. اکنون که حدود ۶۶ سال از تصویب این آیین نامه می گذرد آیا تمامی مواد آن همچنان به روز و منطبق بر شرایط فعلی است؟

تفسیر ماده ۲۲ لایحه استقلال وکالت

علی رغم آن که ظاهر ماده ۲۲ لایحه استقلال وکالت، تدوین آیین نامه را بر عهده کانون وکلا قرار داده است اما برخی در تفسیر ماده ۲۲ لایحه استقلال وکالت گفته اند در مواقعی که مقام تدوین و مقام تصویب جدا باشند باید بررسی کرد که آیا مقام تصویب هیچگونه صلاحیتی جهت تدوین نخواهد داشت؟ این عده، تصمیم گیرنده نهایی را قوه قضاییه و رئیس آن می دانند و برای کانون های وکلا نقش مشورتی قایل هستند. همچنان که می گویند قوه قضاییه درخواست نظرخواهی از کانون های وکلا را داشته است ولی آنان از این کار سرباز زده اند.

پیامدهای تغییر آیین نامه اجرایی لایحه قانونی استقلال کانون وکلا

منتقدان این طرح با بیان اینکه با تصویب این طرح، کانون وکلا یکی از نهادهای ذیل قوه قضاییه محسوب می شود و دیگر از خود استقلالی ندارد گفته اند؛ با تصویب این آیین نامه، وجود وکیل مستقل به مخاطره خواهد افتاد و در عمل حق مردم در انتخاب وکیل که در اصل ۳۵ قانون اساسی و ذیل فصل حقوق ملت ذکر شده، مخدوش خواهد شد. از دیگر دلایل مخالفان این آیین نامه، مغایرت آن با اصول و اساسنامه کانون بین المللی وکلا (IBA) است و بر این اساس حضور ایران در این اتحادیه پس از چند دهه عضویت، با مخاطره جدی مواجه و کشور ما، فاقد کانون وکلای مستقل تلقی خواهد شد. بنابراین نه دادرسی منصفانه ما در مجامع عمومی قابل تأیید خواهد بود و نه شناسایی آرای ایران در کشورهای خارجی میسر خواهد شد. همچنین در صورت